

วรรณทิพย์ มากคำ 2550: การยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา ประณีตวศกุล, Ph.D. 146 หน้า

การเกษตรบนพื้นที่สูงในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากระบบการเกษตรแบบดั้งเดิมมาสู่ระบบการเกษตรเพื่อการค้า ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ดังนั้นการจัดการการเกษตรและทรัพยากรที่เหมาะสมกับสภาพสังคม และ ระบบนิเวศของท้องถิ่น มุ่งสู่ระบบเกษตรยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา รวมทั้งวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการวางแผนระบบการเกษตรยั่งยืนบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่าง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์อาศัยแบบจำลองโลจิต (logit model)

ผลการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่า คราวเรือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงาน ซึ่งแรงงานภาคการเกษตรเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นหลัก รายได้หลักของครัวเรือนเป็นรายได้จากภาคการเกษตร วิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรที่พบในพื้นที่ประกอบด้วย การควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี การปลูกพืชหลายชนิดในแปลงเดียวกัน การใช้น้ำแบบระบบน้ำหยด การมีอ่างเก็บน้ำธรรมชาติในสวนครัวในฟาร์ม การใช้ปุ๋ยหมักในฟาร์ม การปลูกหญ้าแฝก การปรับพื้นที่ปลูกเป็นขั้นบันได การปลูกพืชตามแนวขวางในพื้นที่ที่สูงชัน เป็นต้น และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งกู้ยืมเงิน ความรู้ด้านเกษตรยั่งยืน และแหล่งความรู้ด้านการเกษตร

ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรยอมรับในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืน เกษตรกรควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการเกษตรยั่งยืน ภาครัฐบาลควรส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้งจัดให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งกู้ยืมเงินในระบบ เพื่อเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การยอมรับในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรบนพื้นที่สูงของประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

Wantanee Markdum 2007: Adoption of Farmer on Sustainable Highland Agricultural and Resources Management Methods: A Case Study of Mae Sa Watershed, Chiang Mai Province. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Suwanna Praneetvatakul, Ph.D. 146 pages.

The present highland agricultural system has been altered from subsistent to market-oriented farming. As a result, deterioration of resources and environment on highland has occurred. Thus, an appropriation of agricultural and resource management to rural socio-ecological situation is important. The objectives of this study are to describe the socio-economic situation of farmers in Mae Sa watershed, including sustainable highland agricultural and resource management methods and to analyze the adoption factors on sustainable highland agriculture and resource management methods. Data are obtained from Project entitled Watershed Model for Development of Sustainable Highland Agricultural System in Thailand, Mae Sa watershed, Chiang Mai province. The data are analyzed using logit model.

The results of the socio-economic situation of the farm show that based on the ages of the farming household and agricultural labor, most of the labor utilized is adult, most of the land use in the farm is for agricultural purpose and the main source of income is from agriculture. The highland agricultural and resource management methods utilized are non-chemical pest control, integrated farming, drip irrigation, pond/reservoir, compost manure, vertivier grass strips, terracing, and contour farm. Factors affecting adoption of highland agricultural and resource management methods are such as access to formal credit, knowledge in sustainable agriculture and source of sustainable agricultural knowledge.

The policy recommendations for adoption of farmer on sustainable highland agricultural and resource management methods are such as promotion of knowledge in sustainable agriculture and providing an access to formal credit to farmers in order to enhance adoption on sustainable highland agricultural and resource management methods in Thailand.